

כנס הדוקטורנטים המצטיינים לשנת תשע"ו

לוח זמנים

יום ראשון, 29 מאי

13:00-13:30 התכנסות וברכות

13:30-15:00 מושב ראשון. עם הספר נוכח המודרנה: מכתב, סיפור, הלכה. יו"ר: ד"ר אלדינה קינטנה.
מציגים: שי אליסון גרברג, תמיר קרקסון, ליטל בלינקו-צבע.

15:00-15:30 הפסקה

15:30-17:00 מושב שני. חומר, צליל ורוח: אמנות ותרבות חומרית מאפריקה עד אירופה. יו"ר: פרופסור
שלום צבר. מציגים: בר קריבוס, עידו נוי, אדם יודפת.

17:15-18:00 תכנית אמנותית

18:00 ארוחת ערב

יום שני, 30 מאי

9:00 התכנסות

9:30-11:30 מושב ראשון. פירוש מצפה לפירוש: בלשנות ופרשנות מקרא. יו"ר: פרופסור אורלי גולדווסר.
מציגים: שלמי אפרתי, חנן אריאל, עידן דרשוביץ, אופיר חיים.

11:30-12:00 הפסקה

12:00-13:30 מושב שני. שפה, תודעה, מציאות. יו"ר: פרופסור יגאל ברונר. מציגות: שלומית ויגודה, אורי
הכהן, מעיין נדבך.

13:30-14:30 ארוחת צהרים

14:30-16:00 מושב שלישי. כינון שלטון מהמזרח הקדום ועד המזרח התיכון. יו"ר: ד"ר ליאת קוזמא.
מציגים: פיטר זילברג, אור אמיר, עמרי שפר רביב.

מושבים ופרטי הרצאות ודוברים

יום ראשון

13:00-13:30 התכנסות וברכות

13:30-15:00 מושב ראשון. עם הספר נוכח המודרנה: מכתב, סיפור, הלכה. יו"ר: ד"ר אלדינה קינטנה.
מציגים: שי אליסון גרברג, תמיר קרקסון, ליטל בלינקו-צבע.

שי אליסון גרברג. שיאכל טרף אדם ודם החלל ישתה': שימוש ברטוריקה 'קניבלית' בכתיבתו של רבי יעקב עמדין נגד הכפירה התאולוגית.

בעידן שבו קניבליזם כבש את הדמיון האירופי ושימש נשק תעמולתי שכוון ביעילות כלפי ה'אחר' מבחוץ ומבית, כלל לא מפתיע לגלות כי רטוריקה זהה קנתה לה אחיזה אף בשיח הפנים-יהודי. כתיבתו ההלכתית של רבי יעקב עמדין בסוגיית הרפואה המודרנית ומלחמתו העיקשת בשבתאות, מספקות דוגמאות מאירות עיניים לשימוש ברטוריקה 'קניבלית' נגד סכנות הכפירה התאולוגית. פרטי הדובר: שי אליסון-גרברג, תלמיד בחוג להיסטוריה של עם ישראל. עד לאחרונה, עמית בקבוצת מחקר על תאולוגיה של המרת דת בעת החדשה המוקדמת. כותב את עבודת הדוקטורט שלו על החיבור השבתאי 'ספר דברי האדון', בהנחיית דוקטור פאבל מצ'ייקו.

תמיר קרקסון. עם הפנים למערב: ההשכלה היהודית בסלוניקי במאה ה-19 וזיקתה למרכזים האירופיים.

מלגאי רוטנשטרייך ומלגאי הנשיא (תשע"ו-תשע"ח), התוכנית לדוקטורנטים מצטיינים, בית ספר מנדל ללימודים מתקדמים במדעי הרוח, האוניברסיטה העברית בירושלים. האסופה "מכתבי דודים מיי"ן" כוללת כ-400 עמודי מכתבים, בשני כרכים, ששלח וקיבל המשכיל הסלוניקאי יהודה בן יעקב נחמה (1826-1899) מעמיתים בכל רחבי העולם היהודי. הכרך הראשון של אסופה זו פורסם ביוזמת נחמה עצמו בשנת 1893, והכרך השני שלה פורסם לאחר מותו. אסופה זו, שכמעט ולא נחקרה עד כה, מהווה את אחד המקורות החשובים המצויים בידינו להיכרות עם ההשכלה היהודית באימפריה העות'מאנית בכלל, ועם זו הסלוניקאית בפרט, במחצית השנייה של המאה ה-19. בהרצאה המוצעת אנתח את מסלולי המכתבים האצורים באסופה, ואדון בשאלות שונות הנוגעות להשכלה היהודית בסלוניקי וזיקתה למרכזים האירופיים, בעיקר באימפריה האוסטרו-הונגרית (וינה, הונגריה וגליציה) ובאיטליה. בין השאר, אבחן: כיצד השפיעו המרחק הגיאוגרפי ושירותי הדואר של התקופה על אופי המגעים בין משכילים יהודים עות'מאניים לעמיתיהם האירופיים? אילו סוגי ספרים וידע הוחלפו והועברו בין שתי הקבוצות? איזה תפקיד שיחקה העברית, כשפת מפגש "ניטראלית" לכאורה בין יהודים, בקשר בין שתי הקבוצות? מה היה אופיים של המפגשים האישיים בין חברי שתי הקבוצות, שהתקיימו בעיקר בווינה? זאת ועוד, האם נטו המשכילים האוסטרו-הונגרים והאיטלקים לראות את עמיתיהם העות'מאנים, בני הצד האוריינטלי בדיכוטומיה הקולוניאלית, כבני-שיח שווים, או שהעדיפו לתייגם כאינפורמנטים ותו לא? באיזו מידה הקההתה הסולידריות הבין-יהודית, שהתחזקה והתמסדה מאז 1840, את חוד הדיכוטומיה הקולוניאלית במפגש בין שתי קבוצות המשכילים? פרטי הדובר: תמיר קרקסון הוא דוקטורנט להיסטוריה של עם ישראל ויהדות זמננו, מלגאי רוטנשטרייך בבית הספר מנדל. כותב עבודת דוקטור בנושא "ההשכלה היהודית באימפריה העות'מאנית, 1839-1908: תמורה בקהילות מערב אנטוליה, דרום הבלקן וירושלים", בהנחיית פרופ' ירון בן-נאה. זכה בפרסי גרינשטיין, סדן וגאון על מחקריו.

ליטל בלינקו-צבע. מבנה הנרטיב בניתוח בלשני של סיפורי עם בספרדית-יהודית

בהרצאתי אדבר על התפקידים שהזמנים, האספקטים והמודוסים ממלאים בנרטיבים שנרשמו בספרדית-יהודית בין השנים 1935-1914 בחבל הבלקן. אשלב בין תאוריות מבלשנות מבנית ומפולקלור בכדי למפות את המבנים התחביריים והמורפולוגיים המסמנים פעולות המקדמות

עלילה ופעולות המתארות את רקע העלילה. בנוסף אראה כיצד משתמשים במיליות ותוארי פועל כדי לסמן ניואנסים מסוימים בסיפורים. פרטי הדוברת: ליטל בלינקו-צבע דוקטורנטית בבלשנות ובפולקלור, מלגאית רוטשילד. נושא הדוקטורט הוא ניתוח בלשני נרטיבי של סיפורי עם בלאדינו מתחילת המאה ה-20 בחבל הבלקן בהנחיית ד"ר אלדינה קינטנה ופרופ' גלית חזן רוקם.

15:00-15:30 הפסקה

15:30-17:00 מושב שני. **חומר, צליל ורוח: אמנות ותרבות חומרית מאפריקה עד אירופה.** יו"ר: פרופסור שלום צבר. מציגים: בר קריבוס, עידו נוי, אדם יודפת.

בר קריבוס. החיפוש אחר מנזרי ביתא ישראל (יהודי אתיופיה) – ממצאים מעונת השטח הראשונה תנועת הנזירות של עדת ביתא ישראל (יהודי אתיופיה) היא תנועת הנזירות היהודית היחידה המוכרת מימי הביניים ומהעת החדשה. נזירי העדה חיו חיי פרישות וסגפנות והתגוררו במנזרים. הם שימשו כמנהיגים הרוחניים והכלליים של העדה, כפוסקי הלכה וכמכשירי ומסמיכי כהני הדת (הקסים). חיי היומיום של הנזירים ותרבותם החומרית, לרבות מנזריהם, טרם נחקרו לעומק. בדצמבר 2015 התקיימה עונת השטח הראשונה במסגרת המחקר שלי אודות מנזרי ביתא ישראל, תוך שיתוף פעולה עם פרויקט ה-ERC "Jews and Christians in the East: Strategies of Interaction between the Mediterranean and the Indian Ocean". במהלך העונה, נעשה ניסיון לאתר את שרידיהם של חלק ממנזרי העדה ולאסוף מידע אודות הנזירים. בהרצאה זו אציג את ממצאי העונה, ובכללם אתר שככל הנראה התקיים בו מנזר של עדת ביתא ישראל. פרטי הדובר: במתמחה בארכיאולוגיה אתיופית, חקר במהלך התואר השני את השפעות הדתות שקדמו לנצרות באתיופיה על התגבשות אופייה של נצרות זו. במהלך לימודי הדוקטורט חוקר את תנועת הנזירות של עדת ביתא ישראל (יהודי אתיופיה), תוך דגש על המנזרים של עדה זו ועל חיי היום של הנזירים.

עידו נוי. כתר הפלורונים מנוימרקט שבשלוזיה (Środa Śląska): תרבות חומרית נוצרית בהקשר יהודי.

כתר פלורונים, שהוטמן ככל הנראה בשנת 1362 על ידי יהודי בן העיר נוימרקט שבשלוזיה, מאפשר לנו להתחקות אחר תופעה בת הזמן, שמוצאת ביטוי בשימוש של יהודים בחפצים שנמסרו להם על ידי נוצרים בתור משכונות. בחינה מדוקדקת באמנות היהודית מראה שלא רק שיהודים נחשפו לכתרים כאלה, לכל המאוחר ברבע הראשון של המאה ה-13, אלא גם שהם היו מודעים למשמעות המקורית של שלהם כסמלים של אצולה או מלוכה. יותר מכך, נראה שחלק מהיהודים עשו שימוש בכתרי פלורונים כאמצעי חזותי להגדרה עצמית, כאשר הם מציגים עצמם בדיוק כמו הנוצרים, כחלק מהאליטה העירונית החילונית.

פרטי הדובר:

Ido Noy (1979) is an Art Historian that specializes in the History of jewelry, Ancient Jewish head decorations, Jewish wedding jewelry, and love tokens. He has graduate in 2006 from the

Jewellery department in Beza'lel Academy of Art and Design in Jerusalem, and currently writes a PhD dissertation on ceremonial jewellery used in Jewish Ashkenazi weddings during the Middle Ages. He is an active Judaica and jewellery artist participating in art exhibitions both in Israel and abroad, and teaches these themes in the Beza'lel Academy. Since 2012 Ido is a member of the Center for Jewish Art in the Hebrew University working on documentation of Ancient and Medieval Jewish Art and serve as the head of the of "Beza'lel School" documentation project.

אדם יודפת. אש במיתרים: צלילי הגיטרה החשמלית במוסיקה הישראלית הפופולרית

בשדה המוסיקה הפופולרית בישראל שלושה זרמים מרכזיים – שירי ארץ ישראל, רוק ישראלי ומוסיקה מזרחית – המתחרים זה בזה על מקומם בליבה התרבותית ("הקאנון"). בתחילת שנות ה-70 הדיח הרוק הישראלי את שירי ארץ ישראל מן הבכורה, ובסוף שנות ה-90 הפכה המוסיקה המזרחית לזרם הדומיננטי בשדה. בעוד שהזרמים הללו מוגדרים היטב כקטגוריות חברתיות מובחנות בעלות סוכנים ומוסדות ספציפיים, הרי שמבחינה מוסיקלית אף אחד מהם אינו מהווה סגנון "אותנטי", טהור והרמטי: כולם מתפקדים כדוגמאות לסגנונות היברידיים המערבבים מרכיבים מוסיקליים אקלקטיים באופנים שונים. זאת ועוד, כיוון שהם פועלים באותו שדה – הרי שנודעת להם השפעה הדדית האחד על השני. בעוד ששירי ארץ ישראל מתפקדים כיום בעיקר כסוגה ממלכתית ונוסטלגית (אם כי השפעתם על שני הזרמים האחרים אינה מבוטלת), מרבית היצירה העכשווית מתרכזת בשני הסגנונות המאוחרים יותר.

במחקר שלי אני מנתח קורפוס גדול (N=1000) של שירים פופולריים מחמישים השנים האחרונות, במטרה לנסות ולאתר את הפרמטרים המוסיקליים באמצעותם ניתן להבחין בין הסגנונות השונים. אחד מן הפרמטרים המובהקים ביותר המבדילים בין רוק ובין מוסיקה מזרחית הוא הצליל של הגיטרה החשמלית: בעוד שהגוון האידיומטי למזרחית – שהתהווה משילוב של השפעות יווניות, ערביות ואמריקאיות – נושא עימו הקשרים של זהות מזרחית, הרי שהגוונים האופייניים לרוק אינם מסמנים זהות ספציפית בשדה הישראלי, אלא נושאים עימם הקשרים "שקופים" יותר של זהות גלובלית "מערבית" בלתי-מובחנת. בהרצאה תיסקר ההתפתחות הכרונולוגית של צלילי הגיטרה החשמלית האופייניים לשני הסגנונות, ובאמצעות הקשבה לדוגמאות אידיומטיות וכנגדן דוגמאות היברידיות, תוצג שאלת המחקר המרכזית: אילו יחסי גומלין מתקיימים בין המאפיינים המוסיקליים של הסגנונות ובין השדה החברתי?

פרטי הדובר: אדם יודפת הוא דוקטורנט בחוג למוסיקולוגיה וחבר בתזמורת הרחוב הירושלמית "הפיראטיות הפיראטיות".

17: 15-18: 00 תכנית אמנותית

18: 00 ארוחת ערב

30:11-9:30 מושב ראשון. **פירוש מצפה לפירוש: בלשנות ופרשנות מקרא.** יו"ר: פרופסור אורלי גולדווסר. מציגים: שלומי אפרת, חנן אריאל, עידן דרשוביץ, אופיר חיים.

שלמי אפרתי. מסורות הנוסח של פסיקתא לעשרת הדברות

פסיקתא לעשרת הדברות, כשמה כן היא: קובץ מדרשים ומסורות ערוכים סביב פסוקי עשרת הדברות. חיבור זה נשמר בכתבי יד מעטים, אך ציטוטים רבים ונרחבים ממנו הובאו בשני ילקוטי מדרשים מאוחרים, מזרחיים. כתבי היד מצד אחד, והילקוטים מצד שני, משמרים שתי מסורות נוסח שונות למדי של החיבור, ויש ביניהן הבדלי לשון, סגנון, מבנה ותוכן עמוקים ומשמעותיים. בהרצאה אעמוד (בקיצור!) על סוגים שונים של חילופי נוסח, אציג מבחר מצומצם של חילופים בעלי עניין מיוחד, ואדון בהשלכות של אותם חילופים על הבנת תהליכי היצירה והמסירה של הספרות התלמודית.

פרטי הדובר: שלמי אפרתי, תלמיד בחוג לתלמוד והלכה. כתב עבודת מאסטר על נוסח פירוש רש"י למסכת בבא קמא, ולאחרונה פרסם מאמר על פסקאות גלות וגאולה בספר צוואות בני יעקב. חבר בצוות המחקר של מסורות הנוסח של התלמוד הבבלי, בניהולו של ד"ר יואב רוזנטל. כותב עבודת דוקטור על חיבור מדרשי קטן, פסיקתא לעשרת הדברות.

חנן אריאל. יברך – עדות על תצורת הפועל בימי הבית הראשון

בשלוש כתובות מתקופת הבית הראשון נמצא הצירוף **יברך וישמרך**. כמה הסברים הוצעו לכתוב של **יברך** בכ"ף אחת בלבד (לעומת נוסח המקרא בברכת כהנים בשתי כ"פין – **יברך**). יש שסברו שכינוי המושא של **ישמרך** מייתר את כינוי המושא של **יברך**. אחרים התלבטו אם יש כאן עניין אורתוגרפי או עניין פונטי. בהרצאה יוצע לפרש את הכתיב **יברך** ככתיב פונטי, המייצג שלב קדום לשלב שהוקשו בו צורות הפועל בגזרת השלמים המסתיימות בכינוי המושא לצורות בגזרת ל"י. כן תידון בהרצאה הראיה המכרעת שיש בכתיב **יברך** לגבי הוויכוח רב השנים אם כינוי המושא בעברית הקדומה הסתיים בתנועה.

פרטי הדובר: חנן אריאל - בעבודת המוסמך ובעבודה במפעל המילון של האקדמיה ללשון עסקתי בעברית של מגילות קומראן. כעת אני חבר בקבוצת התהוות העברית החדשה במרכז מנדל סכוליון ועבודת הדוקטור שלי עוסקת בעברית של משנה תורה לרמב"ם.

עידן דרשוביץ. גילויי ערוה ויחסים הומוסקסואליים

תקציר: אני מציע שרשימת הזיווגים האסורים בויקרא י"ח משקפת שכתוב מקיף המסווה את אופיו המקורי של הפרק. מניע השכתוב היה כנראה לבטל את ההיתר המקורי ליחסים הומוסקסואליים שהשתמע מתוך הטקסט. מסקנה זו נתמכת על ידי מקורות מקראיים וחוף מקראיים נוספים. פרטי הדובר: דוקטורנט בחוג למקרא. בין היתר, אני מתעניין בהשפעות התרבות, הספרות והדתות המצריות על המקרא. בדוקטורט, אני מנסה לשחזר שיטות עריכה מקראיות על פי טעויות שנשתמרו בטקסט המקראי.

אופיר חיים. פרשנות המקרא בפרסית-יהודית קדומה: כתבי היד בספרייה הלאומית של רוסיה ובספרייה הבריטית

לרשות החוקרים עומד כיום קורפוס של כאלף עמודים שנכתבו בלשון הפרסית-היהודית הקדומה, מרביתם חיבורי תפסיר, כלומר תרגומים או פירושים לספרי מקרא שונים. מבין חיבורי התפסיר בפרסית-יהודית קדומה בולטים עשרה כתבי יד מן הספרייה הלאומית של רוסיה ומן הספרייה הבריטית המכילים פירושים לקטעים נבחרים מספרי התורה והנביאים. ניתן לתארך את זמן העתקם של חיבורי התפסיר הללו למאות ה-11 וה-12, וקיימת סבירות שחלקם אף חוברו לפני תאריך העתקתם בכתבי היד הנמצאים ברשותנו, כלומר במאה ה-10. בין כתבי יד אלה קיים דמיון רב מבחינות רבות ומתקבל על הדעת כי מדובר בשרידים של קורפוס פרשני אחד. בהרצאתי אציג תחילה נתונים שעשויים להצביע על השערה זו ולחשוף את הזמן והמקום שבהם חובר הקורפוס. לאחר מכן אדון באופן ההתייחסות של מחברי/מעתיקי הקורפוס לטקסט המקראי – האם נקטה גישה לשונית-הקשרית אשר נוטה לפרש את הטקסט באופן מילולי ולהתמקד בהיבטיו הלשוניים והספרותיים ובהקשרו ההיסטורי, או שמא גישה סמלית-אלגורית אשר מנתקת את הטקסט מהקשרו המידי ומתאימה אותו לתקופה מאוחרת יותר בעברו של עם ישראל, להווה ואף לעתיד. אסיים את הרצאתי בהצגת מקורות אפשריים לגישה הפרשנית הרווחת בקורפוס זה ועל ההשלכות האפשריות בכל הנוגע לקשרים של היהודים במרחב האיראני ליהודים מן האזורים המערביים יותר של עולם האסלאם.

פרטי הדובר: דוקטורנט בחוג ללימודי האסלאם והמזרח"ת ובתוכנית מלגאי הנשיא. תחומי עניין עיקריים - היסטוריה של יהודי המרחב האיראני במאות הראשונות לאסלאם והשפה הפרסית-היהודית. עבודת הדוקטור העוסקת בפרשנות המקרא בפרסית-יהודית קדומה נכתבת בהנחיית פרופ' שאול שקד וד"ר יוליה רובנוביץ'.

11: 30-12: 00 הפסקה

12: 00-13: 30 מושב שני. **שפה, תודעה, מציאות.** יו"ר: פרופסור יגאל ברונר. מציגות: שלומית ויגודה, אורי הכהן, מעין נדבך.

שלומית ויגודה. חובות מותנות

חלק מהחובות המוטלות עלינו הן חובות מותנות. כך למשל "אם מצפונך מורה לך שעליך לעשות מעשה, חובתך לעשותו". דומה שהצורה הלוגית של חובות כאלו היא "אם א' מתקיים □ חובתך לעשות ב'", אולם אם זו אכן הצורה הלוגית של חובות מותנות, הן יכולות לגרור תוצאות אבסורדיות: כך למשל יוצא, שאם מצפוני מורה לי שחובתי לרחוץ ידיים כל עשר דקות, המסקנה הבלתי נמנעת היא שאכן זו חובתי (ולא, למשל, לבקש עזרה פסיכיאטרית כדי להתגבר על האמונה המזיקה הזו). דרך אחת להימנע מהתוצאה האבסורדית הזו היא לטעון שהמבנה הלוגי הנכון של חובות מותנות אינו כפי שהנחנו לעיל, אלא: "חובתך היא שאם א' מתקיים □ לעשות ב'". ובדוגמא שלנו: "חובתך היא שאם מצפונך מורה לך שאתה חייב לעשות מעשה, אכן תעשה אותו". אם זהו אכן המבנה הלוגי של חובות מותנות לא ניתן לנתק את הסיפא, שכן ניתן אז להסיק רק שעליי או לעשות את המעשה או לחדול מלהאמין שעלי לעשותו. אולם הבעיה המרכזית עם ההצעה הזו היא שהמבנה הלוגי המוצע לא תופס היטב את כוונתנו בהביענו טענות אודות חובות מותנות (המקום

כאן קצר מלהסביר מדוע). אם לסכם את הדברים עד כה, הצגתי שתי אפשרויות להבנת המבנה הלוגי של חובות מותנות (המניחות שתיהן שחובות מותנות משמשות הנחות בטיעון תקף), הראשונה תופסת באופן אינטואיטיבי את כוונתנו אך מובילה למסקנות אבסורדיות, בעוד השנייה נמנעת מהמסקנות האבסורדיות אך אינה מבטאת היטב את כוונתנו. בהרצאתי אציג את הקושי ביתר פירוט ואבקש להציג פתרון שלישי המבוסס על עמדה פרטיקולריסטית. בקצרה אטען שחובות מותנות כלליות אינן מבטאות כללים מוסריים תקפים, ושאינן זה נכון כלל להציג חובות מותנות נקודתיות כהנחות בטיעון תקף.

פרטי הדוברת: שלומית ויגודה היא דוקטורנטית בחוג לפילוסופיה ומלגאית נשיא. את עבודת המוסמך שלה כתבה אצל פרופ' מארק שטיינר על התפתחות הפילוסופיה של האתיקה של ויטגנשטיין. בעבודת הדוקטורט שלה, אותה היא כותבת בהנחיית פרופ' דוד אנוך, היא מנסה לבחון השלכות שונות באתיקה ובמטא-אתיקה של פרטיקולריזם מוסרי; העמדה לפיה בבסיס החשיבה והשיפוט המוסריים לא צריכים לעמוד עקרונות, אלא טעמים שמשקלם יכול להשתנות בהתאם להקשר. זכתה בפרס ע"ש פפיטה האזרחי ובפרס ע"ש יעל כהן על הישגיה הגבוהים בחוג לפילוסופיה.

אורי הכהן. תיאוריה פרגמטית לייצוגים מנטליים

Mental Representations: A Pragmatic Account

מאז המהפכה הקוגניטיבית בשנות ה-50, "ייצוגים מנטליים" שימשו תפקיד מרכזי עבור הסברים במדעים הקוגניטיביים ובפילוסופיה של הmind. עם זאת, שימוש זה תמיד לוה במחלוקות רבות, והבסיסית שבהן היא ה-"Representationalist/Eliminativist debate". התומכים ב-Representationalism טוענים שיש מצבים או אובייקטים מנטליים שמייצגים מצבים או אובייקטים בעולם, ושיש להסביר תופעות קוגניטיביות תוך פניה למצבים מנטליים כאלו המאופיינים באמצעות תוכן או תכונות סמנטיות. התומכים ב-Eliminativism מתנגדים לטענות אלו וסוברים שאין מקום לייצוגים בתאוריות קוגניטיביות מוצלחות. בהרצאה אסביר מעט על ויכוח זה ואטען לטובת אופציה שלישית- התיאוריה הפרגמטית. לפי תאוריה זו, יש סיבות לטעון שהmind לא באמת עושה שימוש בייצוגים, במובן האונטולוגי, ולמרות זאת יש לייצוגים תפקיד (פרגמטי) חשוב בהסברים קוגניטיביים.

פרטי הדובר: אורי הוא דוקטורנט בחוג למדעי הקוגניציה, תחת הנחייתו של פרופ' אורון שגריר. (בעל BA במתמטיקה ומדעי הקוגניציה MA במדעי הקוגניציה). המחקר של אורי נע על התפר שבין הפילוסופיה של הMIND והפילוסופיה של המדע, ומתמקד בשאלת קיומם של ייצוגים מנטאליים.

מעין נדבך. נתיביה של השפה האלוהית: בין בְּהִרְטָרְהִי לְשִׁוּוִיזִים הקשמירי

הלשון וצפונותיה היוו מושא התבוננות ומחקר מן השלבים המוקדמים ביותר של התרבות ההודית. במזמור הנְדִי המפורסם (1.164) נאמר כי לשפה ארבעה חלקים או רבדים— שלושה נסתרים, אך ידועים לחכמים, ואת החלק הרביעי דוברים האנשים. במזמור זה משתקפת התפיסה כי לשפה ממד נסתר, אשר אינו ניכר לאדם הפשוט בדיבורו. בהרטרהרי, בלשן ופילוסוף מן המאה החמישית לספירה לערך, הגדיר בחיבורו המפורסם, הוּאֶקְיָה-פְּדִיָה, שלושה נתיבים הקיימים בלשון: וְיִקְהִי (המוצקה, המוחשית), מְדֶקְיָמָא (האמצעית), וְפְּשִׁינְטִי (הרואה). מושגים אלו לא הופיעו בחיבורי היסוד של הדקדוק ההודי, אשר חיברו קודמיו של בהרטרהרי, ונתפסים כמושגים חדשים שלו.

כחמש מאות שנה מאוחר יותר, במאות ה-10-9 בקשמיר, מעגל של הוגים אימצו את נתיבי השפה של בהרטרהרי אל תוך הגותם ושיבצו אותם בתוך חיבוריהם. הוגים אלו, סומאנְדָה, אוֹטְפְּלָדוּוה ואֶבְהִינְוֹגוּפְטָה, כוננו אסכולה תאולוגית-פילוסופית חדשה ששמה פְּרַטְיָאבְּהִינְיָא (*pratyabhijñā*) (זיהוי, הכרה), שכן צירה המרכזי נסוב סביב הדרכים באמצעותן ניתן להכיר ולזהות את האל הקיים בכל דבר, והיא חלק מאוסף של זרמים ומסורות שזכו לשם שְׂוִוִיזִים קשמירי, בשל מעמדו המרכזי של האל שיווה בהם. בהרצאה זו אדרש להתפתחות ולשינוי שעברו נתיבי השפה של בהרטרהרי בידיהם של ההוגים הקשמיריים ואדרש לסוגיות המלוות התבוננות כזו — מדוע נחוצים נתיבי השפה בתהליך הכרת האל, מה מקומה של השפה בתאולוגיה של ה-*pratyabhijñā*, ומהו מקומו הייחודי של בהרטרהרי בהגותם.

פרטי הדוברת: דוקטורנטית בחוג ללימודי אסיה (לימודי הודו). היא עוסקת במחשבה הלשונית ההודית מבחינה בלשנית, פילוסופית ומטאפיסית. עבודת הדוקטורט שלה עוסקת בהשפעת הגותו של בהרטרהרי, פילוסוף ומדקדק מן המאה החמישית לספירה, על הוגי השיווזים הקשמירי, אסכולה דתית ופילוסופית חדשה מן המאות ה-10-9 בקשמיר.

13: 30-14: 30 ארוחת צהרים

14: 30-16: 00 מושב שלישי. **כינון שלטון מהמזרח הקדום ועד המזרח התיכון.** יו"ר: ד"ר ליאת קוזמא. מציגים: פיטר זילברג, אור אמיר, עמרי שפר רביב.

פיטר זילברג. יוונים וקבוצות אחרות מאסיה הקטנה באימפריה הפרסית האח'מנית - בחינה מחודשת של המקורות ההיסטוריים

האימפריה הפרסית האח'מנית שלטה על שטח נרחב ועל עמים רבים במשך מאות שנים. כוחה ועושרה של המעצמה הגדולה בעולם הקדום בין מחצית המאה השישית ועד מחצית המאה השלישית לפנה"ס הביאו קבוצות אוכלוסיה רבות להגר למרכזים האימפריאליים הגדולים בפרס, מדי, עילם ובבל. בהרצאה זו אתמקד בקבוצות שונות של מהגרים וגולים מאזור יוון ואסיה הקטנה. חיי קבוצות אלו תוארו כבר בימי קדם על ידי סופרים יוונים כמו קסנופון וקתסיאס, אך האמינות ההיסטורית של תיאורים אלו מוטלת בספק. עם זאת, ניתן ללמוד רבות על חיי קבוצות אלו דרך בחינה של הארכיונים האדמיניסטרטיביים של האימפריה הפרסית וארכיונים פרטיים רבים שנשתמרו מתקופה זו. מרבית התעודות שיוצגו בסקירה זו נכתבו באכדית, עילמית וארמית על גבי לוחות טין, מגילות מפפירוס או מקלף ושברי חרס. דרך תעודות אלו ניתן לבחון לעומק מאפיינים חברתיים וכלכליים הקשורים לקבוצות אוכלוסייה אלו ולהתמקד בתהליכי האקולטורציה שהן עוברות. בחינה מחודשת דרך מקורות ראשוניים מהאימפריה הפרסית תאפשר להבין בצורה טובה יותר את היחסים בין קבוצות אלו והאימפריה הפרסית ואולי אף תאיר באור אחר על חלק מן התיאורים שכתבו הסופרים היוונים.

פרטי הדובר: פטר זילברג- תלמיד במדור ללימודי המזרח הקרוב הקדום בחוג לארכיאולוגיה. עבודת הדוקטורט שלו עוסקת בתהליכי אקולטורציה של קהילות מיעוט מהגרות וגולות באימפריה הפרסית האח'מנית.

אור אמיר. "אתה תהיה סולטאן ואני אהיה עשיר": על טופוס ניבוי העתיד ויחסי אמירים-קדושים בתקופה הממלוכית.

השיח' הצופי הקדוש היווה מוקד משיכה מרכזי בחברות האסלאמיות של ימי הביניים וזכה להערצה מכל שכבות החברה, ביניהן גם האליטות הצבאיות ששלטו על חברות אלו. הרצאה זו תבחן את דפוס היחסים שהתפתח בין אותם שיחיים לבין האליטה הממלוכית, ששלטה על מצרים וסוריה משך 250 שנים (1250-1517), בדגש על הייצוגים ההיסטוריוגרפיים של יחסים אלו. במוקד ההרצאה יבחן טופוס ניבוי העתיד, בו השיח' חוזה לאמיר את הצלחתו העתידית, ובתמורה זוכה אחר כך לפטרונו של האמיר. כיצד התייחסו ההיסטוריונים המוסלמים בני התקופה ליכולות הניבוי של השיחיים, מה הייתה גישתם של השיחיים ביחס להתרועעות עם בעלי השררה, ומה היו ההטבות – וגם הסכנות – להן יכלו השיחיים לצפות במעורבות זו.

פרטי הדובר: אור אמיר, תלמיד בחוג ללימודי האסלאם והמזרח התיכון, כתב את התיזה שלו על תפקיד הסופים בהתאסלמות ארץ ישראל בתקופה הממלוכית וכותב את הדוקטורט בנושא היחסים בין שיחיים סופים והאליטה הממלוכית.

עמרי שפר רביב. חוקרים-מרגלים: שליחותם של אקדמאים לשטחים הכבושים

במלחמת ששת הימים כבשה ישראל את הגדה המערבית ורצועת עזה ובהן באותה עת אוכלוסייה של כמיליון פלסטינים, אשר עברה במהלך במשך יובל שנים משלטון עות'מאני, לשלטון בריטי, לשלטון ירדני ומצרי ולבסוף לשלטון ישראלי. ביולי 1967, כחודש לאחר הניצחון הישראלי הסוחף ורב הכיבושים, ממשלת ישראל הקימה ועדת מומחים אקדמית שהחזיקה בשם הרשמי 'הוועדה לפיתוח השטחים המוחזקים' וגם בשם הבלתי רשמי והיותר קליט 'ועדת הפרופסורים'. ועדה זו הורכבה מחברי סגל של האוניברסיטה העברית ובניהם כלכלנים וסוציולוגים (למשל מיכאל ברונו ושמואל נח אייזנשטדט), ומטרתה היתה ליצור ידע מדויק וחדש על השטחים שזה עתה נכבשו ועל האוכלוסייה הפלסטינית שחיה בהם. בעזרת מענק מחקר ממשלתי מיוחד ערכו אקדמאים ישראלים צעירים, במימון 'ועדת הפרופסורים', שורה של מחקרים על החברה הפלסטינית ומאפייניה הכלכליים. מחקרים אלו התמקדו בשאלות כגון: מהן דעותיהם של פלסטינים בשטחים ביחס לכיבוש הישראלי? מהן מגמות הצרכנות שלהם? וכיצד הם מדמים לעצמם את הפתרון לשאלת פליטי 1948? התשובות לשאלות אלו היו בעלי עניין רב הן למדינאים והן לגנרלים, אשר זה לא מכבר קיבלו את האחריות לניהול השטחים ואוכלוסייתם. בהרצאתי אתאר את סיפורה של 'ועדת הפרופסורים' אשר התקיימה בין יולי 1967 לאפריל 1968 ואציג את ממצאי המחקרים שיצרה, וזאת בהתבסס על מקורות ארכיוניים לצד פרסומים רשמיים. אדון בשיטות האקדמיות שבאמצעותם החוקרים הישראלים חדרו אל מקום זר ובלתי מוכר ו"כבשו" את הידע הטמון בו, כמעין מהלך משלים לכיבוש הצבאי שהתרחש בזמן המלחמה. אטען כי כלי המחקר המתודולוגיים שעמדו לרשות החוקרים, בעיקר מתחומי האנתרופולוגיה, הפסיכולוגיה-החברתית והמזרחנות, שירתו נאמנה את המאמץ הישראלי לשליטה אפקטיבית וארוכת טווח בשטחים.

פרטי הדובר: עמרי שפר רביב, מלגאי בתכנית ג'ורג' מוסה וביה"ס מנדל ללימודים מתקדמים, מחקרו מתמקד במינהל הישראלי בשטחים הכבושים בין השנים 1967 – 1973